

KreBul, o.s.

a

Petr Krejsa

uvádí

dokumentární film

„Vzpomínka na číslo 47772 – příběh Renaty Dindové“

Před očima nám defilují torza vzpomínek žen, které přežily neuvěřitelné strádání. Jejich výpovědi výmluvně naznačují, že to, co nebylo vyřčeno, je ještě hrozivější, neboť se těžko hledají slova, jež by dokázala tu hrůzu vyjádřit. A skrze toto mlčení tušíme strastiplnost osudu všech 95 umučených žen, které našly místo posledního odpočinku ve Volarech. Jejich zubožená těla přijala do svého náručí volarská zem, jejich duše našly klid a Volařtí je přijali jako své rodné.

Jakoby se zde naplňovala myšlenka, že pokud alespoň jeden člověk vzpomene na zemřelého, tak nezemřel, neboť žije v našich vzpomínkách.

Stejně tak, jako se hřbitov obětí pochodu smrti ve Volarech stal místem posledního odpočinku 95 žen, obětí pochodu smrti, a místem stále připomínky stovek umučených bezbranných obětí války, nechť je tento dokument stálou vzpomínkou na paní Renatu Reginu Dindovou, vězně s číslem 47772.

Paní Dindová, rodným jménem Renata Regina Silbigerová se narodila se v Inwaldu poblíž Wadowic v Polsku, jako jedna ze tří dcer manželů Silbigerových, a to dne 13. srpna roku 1917. Rodiče měli v Inwaldu hospodářství a menší obchod. Po absolvování studia pracovala Paní Renata v Bielsku v jednom místním podniku jako účetní.

V září roku 1939, když obsadili němečtí nacisté Polsko byl rodičům veškerý majetek zabaven, protože byla rodina židovského vyznání. Rodiče byli posláni do koncentračního tábora v Osvětimi, odkud se již nikdy nevrátili. Jedna ze sester paní Renaty byla vězněna v koncentračním táboře v Terezíně, druhá byla při útěku do Ruska zadržena na hranicích a později v Rusku vězněna. Jaký osud čekal na paní Renatu? Svůj příběh nám sama vyprávěla dne 13. února roku 2007 doma v Písku, kam jsem za ní přijel spolu se svou babičkou, autorkou knihy „Přes Volary přešla smrt – pochod smrti očima pamětníků.“

Jednou se tam ztratilo kolo v tom mém rodišti. Oni šli vyšetřovat kluka, který snad měl to kolo ukrást. A tak přišli pro mě abych s nimi šla a překládala mu o co jde. My tam přišli a on to byl můj spolužák. Já jsem se doslova lekla, a tak jsem překládala v jeho prospěch. Jemu jsem pomohla, nic mu nedokázali, ale mne zavřeli, protože tam byl jeden nový gestapák, kterého jsme neznala a on rozuměl polsky. A tak jsem se dostala do koncentráku. To bylo v roce 1941. V táborech strávila paní Renata celkem 4 roky, 7 měsíců a 4 dny. První byl Bolkenheim, pak následovaly další – Märzdorf, Landenshut, Schönberg, Grünberg, Helmbrechts a jako poslední Svatava. Kde nás němci potřebovali, tam nás šoupaly.

Při příchodu do koncentračního tábora jsme dostala číslo 47772 a už jsem nebyla člověk – neměla jsem jméno – gestapáci nás znali jen pod číslem. Když jsem dostala to číslo, tak jsem říkala „Děvčata, mám tři sedmičky uvnitř, já to vyhraju – já to přežiju.“ Ony se mi smály a říkaly: „No to ještě uvidíš!“ A měla jsem pravdu a stále jsem si říkala: „Já to musím přežít!“ Když u mne esesáci našli fotografii rodičů a sester, tak mne zmlátili a já jsem si říkala: „Nesmíš padnout, jak padneš, tak tě ukopou“. Po prvním pohlavku jsem byla na zemi, ale rychle jsem vstávala. Protože oni ukopali těma holinama. To byly školený zvířata. Ani to zvíře by to nemohlo udělat. Něco hrozného. Lidi s takovou kulturou, který měli takový kapacity jako byl Goethe a co já vím kdo všechno, dovedli být tak zlí a ženy zvlášť. To bylo něco strašného. Ty chodily stále s těma bičikama a jak mohly, tak vás přetáhly. Hrozně to bylo. Já měla obrovskou vůli přežít.

Paní Renata, stejně jako další vězeňkyně koncentračních táborů, musela pracovat. Pracovala v různých fabrikách, na což krátce vzpomíná i v našem vyprávění:

„Ve fabrice jsme dělaly dvanáctihodinové pracovní směny, a to bez slušného oblečení, často jsme pracovaly hladové a nemocné, bylo to hrozně. Člověk na to nerad vzpomíná, ale ty myšlenky se stále vracejí. Na to se nedá zapomenout – člověku se to stále promítá.“

Když se blížil konec druhé světové války, začali nacisté koncentrační tábory likvidovat. Ničili jejich vražedná zařízení, spalovali všechny písemné doklady. Chtěli se zbavit všech stop po zvěrstvech, která páchali na bezbranných lidech. Byli přesvědčeni o tom, že tímto způsobem zahalí všechny stopy a svět se tak nikdy nedozví o tragédiích tisíců lidí, kteří tímto peklem museli projít. Aby se zbavili i očitých svědků, začali páchat zločiny nové a snad ještě horší, než byly samotné koncentrační tábory. Novým nástrojem likvidace bezbranných lidí se staly pochody smrti. Křížem krážem z jednoho koncentračního tábora do druhého, často bez cíle procházely stovky hladových, nemocných a nedostatečně oděných vězňů přes vesnice a města. Pro mnohé z nich se tato cesta stala cestou poslední.

Nejdříve to mělo smysl. Chtěli, aby padlo co nejvíc, aby všichni zahynuli. Jenomže potom už si nevěděli rady. To jsme šli a najednou se někde střílelo, tak to otočili jinam.

Zastávka na odpočinek byla jen dle potřeby doprovodu a i když byl teprve leden, nejlepší ubytování bylo v nějaké kůlně nebo stodole. Mnohdy se však vězni museli spokojit s nocováním venku.

Jeden z těchto pochodů, v němž byly jen ženy a děti vyšel koncem ledna roku 1945.

„V Grünbergu nás rozdělili nás na dvě poloviny. My jsme šly pěšky. Tu druhou polovinu navagonovali a bůh ví, kde je nechali na nějaké slepé koleji zmrznout. To byl leden, konec ledna a to jsme byly neoblečený a podvyživený. Každá jsme dostaly deku, ale i ty se kradly a pak jsme měly třeba tři jednu deku na přikrytí.“

Nás nahnali do stodoly nebo nějaké kolny která byla tak malá pro tolik lidí, že se nedalo ani lehnout. Tak jsme celou noc stály. Esesáci měli nákladák, ve kterém si mohli lehnout a odpočinout si. To my nemohly,“

„Byl to pochod plný bolesti a hladu. Děvčata na mě často spoléhala, protože jsem byla z vesnice a znala jsem co to jsou krechty a co v nich mohu najít. Když nás nahnali někam do stodoly, tak jsem si v noci, když to šlo, vyčkala na chvíli, když strážce byly na opačné straně kolny někde za rohem, tak jsme se k tomu krechtu přiblížila a zůstala jsme tam ležet a čekala jsem až zase přijdou a zase odejdou. To byla chvíle, kdy jsem mohla v krechtu hrabat. Vždycky se mi podařilo nějakou krmmnou řepu nebo brambory přinést. Až mne jednou s mým úlovkem chytili u samých vrat a tak mě na místě potrestali. Praštili mne pažbou do zátylku a

na to mi zůstala celoživotní památka, protože mi rozbili jeden obratel a ten špatně srostl a často to bolí. Když přšelo, tak jsme si vodu nabíraly z louží, a to jen zvlažit rty. Nic nám nedávali.

Přešly jsme také přes Mrakov u Domažlic a tam se lidé dozvěděli, že tudy jde nějaký strašně vyhublý, zbídačený transport žen a tak vyběhali z domů a házeli nám chleba, vařená vajíčka a já nevím, co všechno. My jsme se rozprchly a teď jsme to chytaly. Esesáci nás mlátili a rozháněli, ale potom sbírali sami, protože už jim také zásoby docházely.“

„Já jsem totiž ve Volarech byla jen chvíli, tady jsem nezůstala. Nás ještě zmobilizovali a hnali dál do těch prachatických lesů a tam nás někde v noci nechali být a odešli – utekli. Když jsme potom sešly z toho lesa dolů, tak jsme se dostaly do Husince, ale to jsme se před tím rozdělily, protože kdybychom přišly všechny do jedné vesnice, tak by byl asi problém s ubytováním. Kolik nás do Husince přišlo už si nepamatuji. Ty ženy, co zůstaly ve Volarech už jsem nikdy neviděla.“

„Hrozné je to, že ty děvčata zemřely úplně na konci, když už byla svoboda téměř na dosah ruky. Ony musely odejít! Taková mladá nadaná děvčata. Já na ně nemůžu zapomenout, vždycky si říkám jak to, že já jsme tady a ony musely odejít?“

„My jsme měsíce neviděly vodu, byly jsme špinavé, zavšivené na sobě jsme místo šatů měly jen kusy hadrů, tomu se nedalo říkat šaty. Abych nechodila s holou hlavou, dostala jsem od paní domu šátek, a ne jen šátek, ale i nějaké oblečení. V Husinci, v tom domě, kde se mě dobří lidé ujali, jsme se mohla poprvé po čtyřech měsících umýt. Když jsem se utírala, zvedla jsem hlavu a tam bylo nahoře zrcadlo a já jsem se v zrcadle neviděla léta. Tak jsem koukala, kdo to je. Tak jsem se otočila, jestli za mnou někdo nestojí, říkala jsem to není možné, ty vystouplé kosti, oči zapadlé, kost a kůže, no hrůza se podívat. Vypadala jsem, když mi bylo 27 jako stařena přes sedmdesát let ženská. Brečela jsem tenkrát.“

„Z Husince nás brzy odvezli partyzáni do Vodňan, kde byla ze školy zřízena provizorní nemocnice. Tady jsem byla asi měsíc. Protože jsem měla tuberkulózu, úplavici, revma, no prostě všechno možné, tak jsem byla převezena do písecké nemocnice. V těch Vodňanech jsme byli tři s tou tuberkulózou úplně izolovány a k nám nepouštěli ani žádné návštěvy. Žádný lékař neřekl, že se z toho dostanu. Všichni říkali, že jsem na tom tak špatně. Když se moje sestra vrátila z Terezína, tak zjistila kde jsem a přijela, že by si mne vzala do Písku, tak jí řekli, že

dovnitř nemůže, ale že mě zavolají. No a já jsme vyšla ven na chodbu a ona tam stála, já kolem ní prošla a ona mne nepoznala a já jsem ji nepoznala také. Až když řekla mé jméno, tak jsme se obě rozplakaly. Bylo to hrozné shledání.“

„ V té vodňanské nemocnici nás učili jíst. My jsme měly v puse všechno bolavé, protože poslední čtyři dny jsme jedly jen šťovík, který rostl při cestě. Dostaly jsme strašné průjmy, to byla hrůza. To nám přinesli takový malinký talířek a na něm dvě nebo tři lžičky jídla, protože jak jsme dlouho nejedly, bylo nebezpečí, že to žaludek nevydrží a bylo by zle. Znamenalo by to jistou smrt. A tak nám pomalu dávky zvyšovali až přišel den, kdy nám řekli: A teď se najezte, kolik toho zvládnete. Plné talíře nám nosili. Já jsem si vždycky ubrala malinko, že si nechám na potom, ale neodolala jsem, snědla jsem všechno

Po základní rekonvalescenci byla paní Renata převezena do nemocnice v Písku. Zde se později setkala se svým budoucím manželem. Společně pak v Písku zůstali až do konce společného života. Na tyto časy paní Renata vzpomínala takto:

„Jak jsem již říkala, že jsem byla převezena do písecké nemocnice, tak mne uložili na pokoj, kde ležela také paní z Písku. Když jsem se trochu okoukaly, tak se vyptávala odkud jsem a chtěla, abych jí vyprávěla i o tom, co jsem za války dělala a jak jsem se dostala do Čech. Paní chodil navštěvovat její syn, a tak jsme společně vyprávěli o všem možném i nemožném. Když jsem se trochu z těch mých nemocí sebrala, tak mi manžel mé sestry sehnal zaměstnání v jedné místní továrně, kde vyráběli loutky - pimprlata. Ve formách vytlačovali loutky a já jsem to špachtlí upravovala. Tak jsem si tam vydělala na punčochy a další věci, protože jsem neměla nic na sebe. A sestra také ne, protože se vrátila z Terezína a nic neměla. No a vedoucím byl kamarád toho hochy, se kterým jsem se poznala v nemocnici, takže jsme se často vidali, protože on svého kamaráda v továrně navštěvoval, a tak mne jednou pozval na schůzku. A nezůstalo jen u té jedné schůzky a já tady v Písku zapustila kořeny.“

Rodiče zahynuli v Osvětimi. My jsme je po válce hledali se sestrami. Jedna se vrátila z Terezína a druhá válku prožila v Rusku. Utekla do Ruska, ale na hranicích ji zavřeli. Potom tam ale pracovala a sešly jsme se všechny tři. Nejstarší sestra se vdala do Rakouska a druhá sestra žije v Izraeli v takovém penzionu. Netrvalo dlouho a já jsem zůstala v Československu sama. Sestra, která odešla do Izraele, protože její manžel v Československu zůstat nechtěl. On říkal: Já nechci, aby moje děti zažily to, co jsme museli zažít já a moje žena“. Ten stále nevěřil tomu, že tady bude klid.

Já už jsem v té době také byla také vdaná, ale můj manžel se nerad harcoval a tak jsme tady zůstali. Když jsme jeli na návštěvu k sestře do Rakouska a on neviděl píseckou věž, tak byl nemocen. Já jsem mu vždycky říkala: Ty jak nevidíš píseckou věž, tak je s tebou k nevydržení.“

Po dlouhé době se odvážila navštívit své rodné Polsko a připomenout si místa svého dětství a mládí. Stála před rozhodnutím, zda v Polsku nezůstat, ale láska k manželovi byla nakonec mnohem silnější. Ve svém vyprávění paní Renata vzpomíná také na to, proč se do Polska neodvážila jet již dříve.

„Vídeňská sestra mi říkala, že pro mne jednou s dcerou přijedou autem a pojedeme se do Polska podívat. Ale já jsem řekla, že nikam nepojedu, že nejsem zvědavá co se u nás doma v Polsku děje. Vy nevíte nic o tom, co se v Polsku po válce dělo. Bylo tam zavražděno spousta lidí. V jednom městě vyvraždili všechny lidi, kteří se vrátili. A byly i takové případy, že lidi kteří se vrátili z koncentráku a chtěli ve svém domě jen přespat, protože se stěhovali pryč, aby jim to místo nepřipomínalo hrůzy války a do rána byli zavražděni. Noví osídlenci nechtěli těm, kteří se vrátili zpět do svých domů nic vrátit. Ten strach o vlastní život byl u mne silnější než zvědavost jak to v Polsku vypadá. Poláci jsou strašně nábožensky založení, ale v těch poválečných dobách na to nedbali.“

„Po devatenácti letech, v roce 1964, jsem se poprvé odvážila navštívit své rodné Polsko. Ti moji sousedé byli fantastičtí. Říkali mi nejezd tam zpátky, zůstaň tady. Co máme my, budeš mít i ty. U nás se vždycky místo najde. Já jsem jim odpověděla: Vy jste blázni, já jsem tam už vdaná. Přece tam muže nenechám a nezůstanu tady, když si mne vzal v tak zuboženém stavu v jakém jsem byla a věděl, že nic nemám, žádnou výbavu, že začátky se mnou nebude mít lehké.“

Naše setkání s paní Renatou Reginou Dindovou se uskutečnilo dne 13. února roku 2007, třináct dní před jejím náhlým úmrtím. Osobní setkání s paní Renatou nás opět utvrdilo v tom, že nesmíme dopustit, aby se zapomnělo na všechny, kteří zmizeli v nacistických koncentračních táborech, v pochodech smrti a následkem prožitých traumat a nelidského zacházení. Uvědomili jsme si, jak je zapotřebí zvláště pro mladou generaci uchovávat vzpomínky na útrapy tisíců lidí, jejichž životy vykoupily dnešní mír.

Třebaže po druhé světové válce paní Renata prožila vcelku poklidný život, zůstali jí v srdci bolest, strach a strašlivé vzpomínky. Nikdy se jí nepodařilo zapomenout. Nikdy se nesmířila se skutečností, že si nemohla splnit svůj dávný sen - mít radost z vlastních dětí. Celý život také bojovala se zdravotními problémy, kterým nakonec ve věku nedožitých devadesáti let podlehla. Paní Renata Regina Dindová navždy opustila tento svět dne 26. února roku 2007. Při svém posledním rozhovoru o svém strastiplném životě nám předala vzkaz pro mladou generaci:

„Mladé generaci bych přála, aby už nikdy nebyly války, aby to, co jsme v době války vytrpěli my, oni nemuseli nikdy prožívat, aby války už nebyly. Jenomže lidé jsou nepoučitelní. Kam se do světa podíváte, tak se bojuje. To je hrozné. Nepřeji to té mladé generaci. Přeji jim, aby měli život lepší, bezstarostný a hlavně svobodný. Aby si toho vážili, když to mají. Zatím tady byla léta klidu, ale co víme, co se ještě může stát.“

Tento film vznikl za finanční podpory

Euroregio

Ve filmu byly použity:

archivní materiály paní R. Dindové

záběry Archivu americké armády

materiály Archivu ministerstva vnitra

Komentář napsal a četl

Zdeněk Krejsa

Kamera:

Petr Krejsa

Zdeněk Krejsa

Střih:

Petr Krejsa

Tento dokumentární film byl promítán 28.11.2009 na setkání ZBOŘIT HRADBY MLČENÍ v Hartmanicích a vychází v rámci dokumentace na www.go-east-mission.de v prosinci 2009 s výslovným souhlasem autorů.

Německý překlad: [Erinnerung an die Nummer 47772 - Geschichte von Renata Dindová](#)
